

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор із науково-педагогічної
роботи

Сергій Слободян

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

Дошкільна лінгводидактика

PRESCHOOL LINGUODIDACTICS

рівень вищої освіти	_____ перший (бакалаврський) _____
тип дисципліни	_____ обов'язкова _____
мова викладання	_____ українська _____

Робоча програма навчальної дисципліни «Дошкільна лінгводидактика» для студентів спеціальності А2 Дошкільна освіта. Освітня програма: Дошкільна освіта.

«3» березня 2025 р. 28 с.

Розробник: Трифонова Олена Сергіївна, доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти

Трифонова О. С.
Проект робочої програми навчальної дисципліни «Дошкільна лінгводидактика» розглянуто на засіданні кафедри дошкільної освіти
Протокол № 3 від «5» березня 2025 р.

Завідувач кафедри

Олена Трифонова

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Дошкільна лінгводидактика» розглянуто Науково-методичною комісією Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського

Протокол № 3 від «6» березня 2025 р.

Голова

Людмила Хрящевська

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Дошкільна лінгводидактика» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу

Андрій Лабарткава

Робочу програму навчальної дисципліни «Дошкільна лінгводидактика» затверджено Навчально-методичною радою НУК

Протокол № 3 від «26» березня 2025 р.

Голова НМР НУК

Сергій Слободян

© НУК, 2025

© Трифонова О. С. 2025

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	4
<i>1. Опис навчальної дисципліни</i>	5
<i>2. Мета вивчення навчальної дисципліни</i>	6
<i>3. Передумови для вивчення дисципліни</i>	6
<i>4. Очікувані результати навчання</i>	6
<i>5. Програма навчальної дисципліни</i>	8
<i>6. Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання та методів їхнього демонстрування</i>	19
<i>7. Форми поточного та підсумкового контролю</i>	19
<i>8. Критерії оцінювання результатів навчання</i>	23
<i>9. Засоби навчання</i>	25
<i>10. Рекомендовані джерела інформації</i>	25

ВСТУП

Анотація

Навчальна дисципліна «Дошкільна лінгводидактика» спрямована на ознайомлення студентів із теоретичними й методичними засадами розвитку мовлення дітей раннього й дошкільного віку в навчально-мовленнєвій і художньо-мовленнєвій діяльності; прищеплення педагогічних умінь і навичок роботи з розвитку мовлення дітей в закладі дошкільної освіти. У процесі вивчення навчального курсу студенти ознайомлюються зокрема з поняттями: «дошкільна лінгводидактика», «мовленнєва компетенція», «мовленнєва діяльність», «художньо-мовленнєва діяльність», «мовленнєве середовище», «мовленнєва активність», «графічне мовлення»; методами, прийомами, формами і засобами навчання дітей рідної мови, розвитку мовлення; тематичними програмами навчання дітей рідної мови в закладах дошкільної освіти. Особливе значення у процесі вивчення навчальної дисципліни надається розгляду фізіологічних, психологічних основ розвитку мовлення дітей на етапі дошкільного дитинства, історичним етапам становлення педагогічних систем мовленнєвого розвитку дітей, проблемі наступності мовленнєвого розвитку дітей в умовах Нової української школи.

Ключові слова: дошкільна лінгводидактика, методика, мовленнєва компетентність, мовленнєва компетенція, навчання мови, розвиток мовлення, технології розвитку мовлення.

Abstract

The academic discipline “Preschool Linguistics and Didactics” aims to familiarize students with the theoretical and methodological foundations of speech development in early childhood and preschool age children in educational, speech, and artistic speech activities; to instill pedagogical skills and abilities for working with speech development in children in preschool educational institutions. In the course of studying the course, students become familiar with the following concepts: “preschool linguistics,” “speech competence,” “speech activity,” “artistic speech activity,” “speech environment,” “speech activity,” “graphic speech”; methods, techniques, forms, and means of teaching children their native language and developing their speech; thematic programs for teaching children their native language in preschool educational institutions. Particular importance in the study of this discipline is given to the physiological and psychological foundations of speech development in children at the preschool stage, the historical stages of the formation of pedagogical systems of speech development in children, and the problem of continuity of speech development in children in the context of the New Ukrainian School.

Key words: preschool language teaching, methodology, language proficiency, language competence, language learning, speech development, speech development technologies.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання	заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 6	01 Освіта	Обов'язкова		
Модулів – 2		Рік підготовки:		
Змістових модулів – 6		3-й	3-й	
Електронний адрес РПНД на сайті Університету	А2 Дошкільна освіта ОП Дошкільна освіта	Семестр		
Індивідуальне науково-дослідне завдання		5, 6-й	5, 6-й	
		Лекцій		
		30 год.	10 год.	
Загальна кількість годин –180		Практичні, семінарські		
		60 год.	18 год.	
		Лабораторні		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 6; самостійної роботи студента – 6	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	0 год.		0 год.
		Самостійна робота		
		90 год.	152 год.	
		Індивідуальні завдання: 0 год.		
		Вид контролю: екзамен		
Форма контролю: комбінована				

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: розкрити теоретико-методичні аспекти організації занять з розвитку рідного мовлення в закладі дошкільної освіти; технології розвитку мовлення дітей раннього й дошкільного віку в навчально-мовленнєвій і художньо-мовленнєвій діяльності; сформулювати у студентів уміння і навички ефективного поєднання на практиці теоретичних знань з інноваційними педагогічними методиками й технологіями навчання дітей рідної мови.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумови для вивчення дисципліни: Українська мова за професійним спрямуванням, Культура мовлення та виразне читання, Дитяча психологія, Дошкільна педагогіка.

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких результатів навчання:

ПР-01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-04. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку

ПР-06. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПР-18. Володіти технологіями організації розвивального предметно ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

ПР-20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

II. Фахові:

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів)

КС-11. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.

КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретико-методичні засади дошкільної лінгводидактики

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади розвитку мовлення дошкільників.
Історія становлення та розвитку дошкільної лінгводидактики.

Тема 1. Мовлення як об'єкт вивчення в контексті дитячого розвитку.

1. Дошкільна лінгводидактика як наука. Предмет, об'єкт, зміст, завдання дошкільної лінгводидактики як навчальної дисципліни. Зв'язок дошкільної лінгводидактики з іншими науками, їх внесок у науку про навчання дітей раннього і дошкільного віку рідної мови.

2. Мовлення в контексті дитячого розвитку.

3. Мовленнєва діяльність дітей дошкільного віку.

Література: [1], [2], [7], [15].

Тема 2. Теоретичні засади розвитку мовлення. Закономірності мовленнєвого розвитку дітей на етапі дошкільного дитинства.

1. Методологічні, фізіологічні основи розвитку мовлення дітей на етапі дошкільного дитинства. Психологічна природа мовлення.

2. Психолінгвістика про розвиток мовлення дітей.

3. Лінгвістичні та лінгводидактичні засади. Закономірності засвоєння дітьми мовлення та принципи навчання дітей рідної мови. Етапи становлення мовлення в дітей дошкільного віку.

4. Цілі й провідні напрями роботи з розвитку мовлення дошкільників на різних етапах розвитку дошкільної освіти: навчання мови – розвиток мовлення – виховання мовленнєвої особистості. Зміст і завдання роботи з розвитку мовлення в сучасному закладі дошкільної освіти. Вимоги державного стандарту – Базового компонента до формування мовленнєвої та комунікативної компетентності дитини випускника закладу дошкільної освіти.

Література: [4], [7], [15].

Тема 3. Історичні етапи становлення педагогічних систем мовленнєвого розвитку.

1. Огляд перших педагогічних праць із проблем розвитку мовлення і навчання дітей мови. Погляди Я. Коменського на навчання дітей рідною мовою. І. Срезневський та його книга «Про вивчення рідної мови взагалі та особливо в дитячому віці».

2. Розвиток методики в кінці XIX - на початку XX століття. Лінгводидактична концепція К. Ушинського, С. Русової – фундаторів дошкільної лінгводидактики.

3. Методика розвитку мовлення дітей середини XX ст.

4. Сучасний етап розвитку вітчизняної лінгводидактики.

Література: [2], [9], [15], [17].

Змістовий модуль 2. Теорії і технології розвитку звукової культури мовлення дітей раннього та дошкільного віку.

Тема 1. Специфіка організації мовленнєвої роботи з дітьми раннього віку.

1. Зміст, завдання і шляхи розвитку мовлення дітей першого, другого, третього років життя.

2. Характеристика методів і прийомів розвитку мовлення.

3. Розвиток розуміння мовлення та стимулювання активного мовлення дітей раннього віку поза заняття.

Література: [3], [4], [7], [23].

Тема 2. Методика проведення занять із розвитку рідного мовлення в ранній групі.

1. Методика проведення занять із розвитку мовлення в ранній групі.
2. Види занять, структура, специфіка проведення.

Література: [3], [4], [5].

Тема 3. Компоненти фонетичної компетенції: їх сутність і характеристика.

1. Закономірності засвоєння звука дитиною. Значення домовних проявів у становленні звукової культури мовлення, їх характеристика.
2. Поняття фонетичної компетенції, звукової культури мовлення, характеристики компонентів.
3. Методика виховання звукової культури мовлення дітей раннього й дошкільного віку.

Література: [5], [7], [10], [20].

Змістовий модуль 3. Теорії і технології розвитку словника та граматичної правильності мовлення дітей раннього та дошкільного віку.

Тема 1. Лексична компетенція: її сутність і характеристика.

1. Закономірності засвоєння слів. Етапи оволодіння значенням слова. Сутність лексичної компетенції.
2. Завдання і зміст словникової роботи в різних вікових групах.
3. Принципи словникової роботи.

Література: [2], [7].

Тема 2. Теорія і технологія розвитку словника дітей раннього й дошкільного віку.

1. Характеристика методів і прийомів словникової роботи. Дидактичні ігри з розвитку словника.
2. Методика проведення занять з ознайомлення з якостями та властивостями предметів.
3. Інноваційні технології розвитку словника дітей раннього й дошкільного віку.

Література: [2], [7], [13], [16].

Тема 3. Граматична компетенція: її сутність і характеристика.

1. Становлення граматичної будови мовлення в дітей. Закономірності засвоєння граматичних значень у дошкільному дитинстві.
2. Сутність граматичної компетенції. Зміст, завдання, умови формування граматично правильного мовлення дітей раннього й дошкільного віку.
3. Методика проведення занять, застосування лексико-граматичних вправ та ігор із формування граматично правильного мовлення в повсякденному житті та інших заняттях.

Література: [4], [7], [18].

Модуль 2. Організаційно-методичні засади дошкільної лінгводидактики

Змістовий модуль 4. Теорії і технології розвитку зв'язного мовлення дітей раннього й дошкільного віку.

Тема 1. Діамонологічна компетенція: її сутність і характеристика.

1. Поняття зв'язного мовлення. Види зв'язного мовлення. Особливості засвоєння дітьми зв'язного мовлення.
2. Сучасні дослідження проблеми розвитку зв'язного мовлення. Змістове наповнення поняття «діамонологічна компетенція».
3. Завдання і зміст розвитку діалогічного мовлення в закладі дошкільної освіти.
4. Методика проведення бесід і полілогів, їх структура. Вимоги до запитань та відповідей на запитання дітей.

Література: [5], [18], [19].

Тема 2. Методика навчання переказу дошкільників.

1. Методика навчання дошкільників переказу літературних творів.
2. Специфіка занять з навчання дошкільників переказу.
3. Вимоги до відбору текстів для навчання переказу. Особливості формулювання запитань за текстом художнього твору. Підвищення вимог до якості переказу дітей старшого дошкільного віку.

Література: [7], [15].

Тема 3. Методика навчання дітей різних типів розповіді.

1. Види розповіді.
2. Навчання розповідання дітей за картинами, іграшками.
3. Керівництво складанням історій за опорними словами, придумування початку та кінцівки до заданих текстів, за планом.

Література: [4], [7], [10], [15].

Змістовий модуль 5. Організаційно-методичні засади мовленнєвої роботи в закладі дошкільної освіти.

Тема 1. Організаційно-методична робота в закладі дошкільної освіти з мовленнєвого розвитку дошкільників.

1. Роль директора і методиста в організації роботи з розвитку мовлення дітей в закладі дошкільної освіти.
2. Зміст методичного й дидактичного матеріалу з розвитку мовлення дітей в методичному кабінеті.
3. Планування й облік роботи з розвитку мовлення. Вимоги до планування занять з розвитку мовлення. Плани проведення методичних консультацій для вихователів.

Література: [2], [7].

Тема 2. Теорія та технологія підготовки дітей до грамоти та читання.

1. Сутність поняття «мовленнєва компетентність у площині оволодіння основами грамоти».
2. Історичний огляд методів навчання грамоти.
3. Експериментальні дослідження навчання грамоти дітей дошкільного віку у ХХ ст.
4. Методика навчання дітей читати.

Література: [7], [11].

Тема 3. Наступність роботи закладу дошкільної освіти та Нової української школи з питань розвитку мовлення дітей.

1. Наступність у працях учених.
2. Наступність і перспективність мовленнєвого розвитку дітей старшого дошкільного віку та учнів першого класу.
3. Форми забезпечення наступності в мовленнєвому розвитку дітей між закладом дошкільної освіти та Новою українською школою.

Література: [7], [15].

Змістовий модуль 6. Організація мовленнєвотворчої та художньо-мовленнєвої діяльності в закладі дошкільної освіти

Тема 1. Мовленнєвотворча діяльність дітей дошкільного віку.

1. Сутність поняття «мовленнєвотворча діяльність дітей дошкільного віку».
2. Організація мовленнєвотворчої діяльності дітей дошкільного віку в закладі дошкільної освіти.
3. Технології розвитку креативного мовлення дітей дошкільного віку.

Література: [6], [14], [21].

Тема 2. Художньо-мовленнєва діяльність як педагогічна категорія. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей.

1. Функції художньо-мовленнєвої діяльності.
2. Короткий історичний огляд вивчення проблеми художньо-мовленнєвої діяльності у вітчизняній та зарубіжній лінгводидактиці.
3. Художньо-мовленнєва компетенція як комплексна характеристика особистості. Завдання формування художньо-мовленнєвої компетенції в закладі дошкільної освіти.
4. Організовані та неорганізовані форми художньо-мовленнєвої діяльності, їх використання в різних вікових групах.

Література: [1], [12], [22].

Тема 3. Методика організації образотворчо-мовленнєвої, театральної-ігрової та театральної-мовленнєвої діяльності дітей раннього й дошкільного віку.

1. Твір образотворчого мистецтва як продукт вербалізації внутрішнього світу митця. «Графічне мовлення».
2. Способи взаємозв'язку мовленнєвого й образотворчого видів діяльності та зумовлені типи зв'язних висловлювань дітей.
3. Використання творів живопису як ілюстрації до літературних творів. Ілюстрації, їх види. Критерії визначення рівня образотворчо-мовленнєвої компетенції.
4. Дослідження різних аспектів театралізованої та театральної-мовленнєвої діяльності дітей в Україні (Л. Артемова, О. Амацьєва, В. Захарченко, Н. Гавриш та ін.). Види театрів. Методика їх використання в різних вікових групах.
5. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності.

Література: [8], [12], [15].

Тематичний план навчальної дисципліни
(5-й семестр)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	пр	лаб	с.р.		лек	пр	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль 1. Теоретичні засади дошкільної лінгводидактики										
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади розвитку мовлення дошкільників.										
Історія становлення та розвитку дошкільної лінгводидактики.										
Тема 1. Мовлення як об'єкт вивчення в контексті дитячого розвитку.	9	2	2	–	5	10	1	1	–	8
Тема 2. Теоретичні засади розвитку мовлення. Закономірності мовленнєвого розвитку дітей на етапі дошкільного дитинства.	10	1	4	–	5	9	1	0	–	8
Тема 3. Історичні етапи становлення педагогічних систем мовленнєвого розвитку.	11	2	4	–	5	11	0	1	–	10
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	<i>30</i>	<i>5</i>	<i>10</i>	<i>–</i>	<i>15</i>	<i>30</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>–</i>	<i>26</i>
Усього годин	30	5	10	–	15	30	2	2	–	26
Змістовий модуль 2. Теорії і технології розвитку звукової культури мовлення дітей раннього та дошкільного віку.										
Тема 1. Специфіка організації мовленнєвої роботи з дітьми раннього віку.	8	1	2	–	5	10	1	1	–	8
Тема 2. Методика проведення занять із розвитку рідного мовлення в ранній групі.	10	1	4	–	5	9	0	1	–	8
Тема 3. Компоненти фонетичної компетенції: їх сутність і характеристика.	12	2	4	–	6	11	1	2	–	8
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	<i>30</i>	<i>4</i>	<i>10</i>	<i>–</i>	<i>16</i>	<i>30</i>	<i>2</i>	<i>4</i>	<i>–</i>	<i>24</i>
Усього годин	30	4	10	–	16	30	2	4	–	24

Змістовий модуль 3. Теорії і технології розвитку словника та граматичної правильності мовлення дітей раннього та дошкільного віку.										
Тема 1. Лексична компетенція: її сутність і характеристика.	8	2	2	–	4	8	1	1	–	6
Тема 2. Теорія і технологія розвитку словника дітей раннього й дошкільного віку.	10	2	4	–	4	9	0	1	–	8
Тема 3. Граматична компетенція: її сутність і характеристика.	12	2	4	–	6	13	1	2	–	10
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	<i>30</i>	<i>6</i>	<i>10</i>	<i>–</i>	<i>14</i>	<i>30</i>	<i>2</i>	<i>4</i>	<i>–</i>	<i>24</i>
<i>Усього годин</i>	<i>30</i>	<i>6</i>	<i>10</i>	<i>–</i>	<i>14</i>	<i>30</i>	<i>2</i>	<i>4</i>	<i>–</i>	<i>24</i>
<i>Разом за курсом</i>	<i>90</i>	<i>15</i>	<i>30</i>	<i>–</i>	<i>45</i>	<i>90</i>	<i>6</i>	<i>10</i>	<i>–</i>	<i>74</i>

Тематичний план навчальної дисципліни
(6-й семестр)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	пр	лаб	с.р.		лек	пр	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль 1. Організаційно-методичні засади дошкільної лінгводидактики										
Змістовий модуль 4. Теорії і технології розвитку зв'язного мовлення дітей раннього й дошкільного віку.										
Тема 1. Діамонологічна компетенція: її сутність і характеристика.	9	2	2	–	5	11	1	2	–	8
Тема 2. Методика навчання переказу дошкільників.	11	2	4	–	5	10	1	1	–	8
Тема 3. Методика навчання дітей різних типів розповіді.	10	1	4	–	5	9		1	–	8
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	<i>30</i>	<i>5</i>	<i>10</i>	<i>–</i>	<i>15</i>	<i>30</i>	<i>2</i>	<i>4</i>	<i>–</i>	<i>24</i>
<i>Усього годин</i>	<i>30</i>	<i>5</i>	<i>10</i>	<i>–</i>	<i>15</i>	<i>30</i>	<i>2</i>	<i>4</i>	<i>–</i>	<i>24</i>
Змістовий модуль 5. Організаційно-методичні засади мовленнєвої роботи в закладі дошкільної освіти.										
Тема 1. Організаційно-методична робота в закладі дошкільної освіти з мовленнєвого розвитку дошкільників.	11	2	4	–	5	10	0	1	–	9
Тема 2. Теорія та технологія підготовки дітей до грамоти та читання.	10	1	4	–	5	10	0	1	–	9
Тема 3. Наступність роботи закладу дошкільної освіти та Нової української школи з питань розвитку мовлення дітей.	9	1	2	–	6	10	0	0	–	10
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	<i>30</i>	<i>4</i>	<i>10</i>	<i>–</i>	<i>16</i>	<i>30</i>	<i>0</i>	<i>2</i>	<i>–</i>	<i>28</i>
<i>Усього годин</i>	<i>30</i>	<i>4</i>	<i>10</i>	<i>–</i>	<i>16</i>	<i>30</i>	<i>0</i>	<i>2</i>	<i>–</i>	<i>28</i>

Змістовий модуль 6. Організація мовленнєвотворчої та художньо-мовленнєвої діяльності в закладі дошкільної освіти										
Тема 1. Мовленнєвотворча діяльність дітей дошкільного віку.	10	2	4	–	4	10	1	1	–	8
Тема 2. Художньо-мовленнєва діяльність як педагогічна категорія. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей.	8	2	2	–	4	9	1	0	–	8
Тема 3. Методика організації образотворчо-мовленнєвої, театральної-ігрової та театральномовленнєвої діяльності дітей раннього й дошкільного віку.	12	2	4	–	6	11	0	1	–	10
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	<i>30</i>	<i>6</i>	<i>10</i>	<i>–</i>	<i>14</i>	<i>30</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>–</i>	<i>26</i>
<i>Усього годин</i>	<i>30</i>	<i>6</i>	<i>10</i>	<i>–</i>	<i>14</i>	<i>30</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>–</i>	<i>26</i>
<i>Разом за курсом</i>	<i>90</i>	<i>15</i>	<i>30</i>	<i>–</i>	<i>45</i>	<i>90</i>	<i>4</i>	<i>8</i>	<i>–</i>	<i>78</i>

Теми практичних занять
(5-й семестр)

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Мовлення як об'єкт вивчення в контексті дитячого розвитку.	2	1
2	Теоретичні засади розвитку мовлення. Закономірності мовленнєвого розвитку дітей на етапі дошкільного дитинства.	4	0
3	Історичні етапи становлення педагогічних систем мовленнєвого розвитку.	4	1
4	Специфіка організації мовленнєвої роботи з дітьми раннього віку.	2	1
5	Методика проведення занять із розвитку рідного мовлення в ранній групі.	4	1
6	Компоненти фонетичної компетенції: їх сутність і характеристика.	4	2
7	Лексична компетенція: її сутність і характеристика.	2	1
8	Теорія і технологія розвитку словника дітей раннього й дошкільного віку.	4	1
9	Граматична компетенція: її сутність і характеристика.	4	2
	<i>Разом</i>	<i>30</i>	<i>10</i>

Теми практичних занять
(6-й семестр)

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Діамонологічна компетенція: її сутність і характеристика.	2	2
2	Методика навчання переказу дошкільників.	4	1
3	Методика навчання дітей різних типів розповіді.	4	1
4	Організаційно-методична робота в закладі дошкільної освіти з мовленнєвого розвитку дошкільників.	4	1
5	Теорія та технологія підготовки дітей до грамоти та читання.	4	1
6	Наступність роботи закладу дошкільної освіти та Нової української школи з питань розвитку мовлення дітей.	2	0
7	Мовленнєвотворча діяльність дітей дошкільного віку.	4	1
8	Художньо-мовленнєва діяльність як педагогічна категорія. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей.	2	0
9	Методика організації образотворчо-мовленнєвої, театральної-ігрової та театральної-мовленнєвої діяльності дітей раннього й дошкільного віку.	4	1
	<i>Разом</i>	<i>30</i>	<i>8</i>

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- Опрацювання лекційного матеріалу – **0,5 год. / 1 заняття**;
- підготовка до практичних занять – **1-2 год. / 1 заняття**;
- підготовка до контрольних заходів, захисту самостійної роботи – **9-10 год. / 1 захід**

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Опрацювання лекційного матеріалу	7	52
2	Підготовка до практичних занять	23	40
3	Підготовка до контрольних заходів, захисту самостійної роботи	60	60
Разом		90	152

Обов'язкова складова СРС:

1. Розробити мультимедійну презентацію «Лінгводидактична концепція К. Д. Ушинського (В. О. Сухомлинського, С. Ф. Русової, І. І. Огієнко, І. І. Срезневського) з мовленнєвого розвитку дошкільників за допомогою скрайбінгу (*на вибір*).
2. Створити збірку придуманих прозових загадок (5-7) про овочі, природу, фрукти, кольори із використанням порівнянь, образних виразів, епітетів із ілюстраціями (*на вибір*) і збірку дидактичних ігор із мовленнєвого розвитку дитини раннього віку.
3. Підготувати е-портфолію з теми «Мовлення дитини раннього й дошкільного віку»: із добром скоромовок, фразеологізмів, віршів, ілюстративного матеріалу до діагностувальних завдань, дидактичних ігор і вправ, конспектів занять із розвитку мовлення дітей раннього й дошкільного віку.
4. Розробити проєкт «Формуємо комунікативно-мовленнєву компетентність дитини старшого дошкільного віку в різних видах діяльності» з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.
5. Розробити лепбук для батьків із мовленнєвої підготовки дітей старшого дошкільного віку до Нової української школи.
6. Створити каталог репродукцій картин, які можуть бути використані в мовленнєвій роботі з дітьми (каталог систематизувати за такими аспектами: жанр, тематика, художник, група, мовленнєві завдання, конспект бесіди до кожної картини).

Вибіркова складова СРС (виконання завдань, які студент обирає з метою підвищення свого професійного рівня, особистого рейтингу згідно з п.6.16 Положення):

1. Створити мовленнєві онлайн-ігри для дітей старшого дошкільного віку за літературними творами. Скористайтесь онлайн сервісом [LearningApps.org](https://learningapps.org)
2. Розробити чек-лист для педагогів: Форми роботи з художньо-мовленнєвої діяльності.
3. Розробити конспект інтегрованого заняття з музично-мовленнєвої та образотворчо-мовленнєвої діяльності для дітей старшого дошкільного віку.

Питання до іспиту:

1. Принципи навчання дітей рідної мови.
2. Завдання, методи і прийоми збагачення словника дітей.
3. Закономірності навчання дітей рідної мови.
4. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників, її особливості.
5. Завдання, методи і прийоми формування монологічного мовлення дітей.
6. Періоди становлення та розвитку дошкільної лінгводидактики.
7. Завдання, методи і прийоми формування діалогічного мовлення дошкільників.
8. Мовленнєва компетентність дитини передшкільного віку: сутність і характеристика її складників.
9. Методика навчання дітей старшого дошкільного віку переказу.
10. Художньо-мовленнєва компетентність дитини: сутність і характеристика її складників.
11. Комунікативна компетентність дитини: її сутність.
12. Завдання, методи і прийоми формування граматичної правильності мовлення дошкільників.
13. Провідні форми навчання дітей рідної мови. Вимоги до занять із розвитку рідного мовлення дітей.
14. Завдання, методи і прийоми формування фонетичної компетенції дітей.
15. Організація театрално-мовленнєвої діяльності в закладі дошкільної освіти.
16. Типи розповіді, методика навчання в різних вікових групах.
17. Зміст освітнього напрямку «Мовлення дитини» в чинних програмах для ЗДО.
18. Принципи ознайомлення дітей із творами художньої літератури.
19. Засоби навчання дітей рідної мови.
20. Принципи добору творів художньої літератури для дітей.
21. Етична бесіда, методика проведення у старших групах.
22. Специфіка організації образотворчо-мовленнєвої діяльності в закладі дошкільної освіти.
23. Функції дитячої літератури.
24. Лінгводидактична спадщина Софії Русової.
25. Методи, прийоми і форми роботи з художніми творами.
26. Види бесід, їх характеристика.
27. Аналіз змісту освітнього напрямку «Мовлення дитини» в Базовому компоненті дошкільної освіти.
28. Завдання, методи і прийоми формування фонетичної компетенції дітей раннього віку.
29. Дидактичні ігри і вправи з розвитку мовлення дітей раннього й дошкільного віку.
30. Засоби навчання дітей рідної мови.
31. Мовленнєва діяльність дітей дошкільного віку.
32. Мовленнєво-творча діяльність дітей старшого дошкільного віку, її особливості.
33. Технічні засоби навчання дітей дошкільного віку рідної мови.
34. Наступність у мовленнєвій роботі закладу дошкільної освіти та Нової української школи.
35. Навчання дітей елементів грамоти: аналіз вітчизняних і зарубіжних методик.
36. Форми взаємодії педагогів та батьків у формуванні мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку.
37. Методична робота з мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку.
38. Значення усної народно-поетичної творчості в мовленнєвому розвитку дітей раннього й дошкільного віку.

39. Сутність поняття «мовленнєва компетентність у площині оволодіння основами грамоти».
40. Лінгводидактична спадщина Василя Сухомлинського.

6. Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання та методів їхнього демонстрування

Методи навчання:

- 1) на лекційних заняттях:
 - лекція;
 - пояснення;
 - дискусія;
 - проблемні запитання;
 - демонстрація.
- 2) на практичних заняттях:
 - виконання практичних завдань і вправ;
 - інноваційні методи розвитку критичного мислення (метод Венна, Боно);
 - аудіовізуальні методи;
 - інтерактивні методи (діалогове спілкування, робота в малих групах, розігрування творів українських письменників).

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- усні відповіді (практичні заняття);
- самостійні роботи;
- контрольна робота.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу містить оцінки з поточного контролю та оцінки підсумкового контролю. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок, де студент може набрати від 60 балів до 100 балів. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки впродовж семестру.

Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок (усна відповідь, захист самостійної роботи, контрольна робота).

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних і проєктних самостійних робіт, а також презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки лише досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній із позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

7. Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їхнє оцінювання

Усні відповіді на практичних заняттях	Критерії оцінювання
2	Студент засвідчує глибокі й повні знання з методики організації мовленнєвої діяльності в закладах дошкільної освіти, вміння узагальнювати теоретичний матеріал; засвідчив уміння критично оцінювати різні підходи щодо змісту і методики організації мовленнєвої та художньо-мовленнєвої діяльності в закладах дошкільної освіти; оволодів практичними вміннями і навичками застосовувати теоретичні знання щодо організації мовленнєвої та художньо-мовленнєвої діяльності в закладах дошкільної освіти на заняттях та у повсякденному житті; вільно використовує термінологічний апарат дошкільної лінгводидактики. Відповідь правильна, повна, логічна.
1,5	Студент засвідчує достатньо повні знання з навчальної дисципліни; методично правильно використовує термінологічний апарат дошкільної лінгводидактики; виявив досить повні знання з методики організації мовленнєвої та художньо-мовленнєвої діяльності в закладах дошкільної освіти, дає правильні, подекуди не повні визначення теоретико-методичних засад навчальної дисципліни; висловлює своє ставлення до різних підходів і теорій щодо змісту і методики організації мовленнєвої та художньо-мовленнєвої діяльності в закладах дошкільної освіти, хоча не завжди критично й переконливо; оволодів уміннями і навичками застосовувати теоретичні знання з методики на практиці; матеріал викладає логічно, послідовно, але припускається незначних неточностей у розкритті окремих методичних положень. Відповідь логічна і завершена.
1	Студент обізнаний із термінологічним апаратом дошкільної лінгводидактики, водночас не в повному обсязі розкриває питання; дає правильні, подекуди не повні визначення теоретико-методичних засад навчальної дисципліни; оволодів уміннями і навичками застосовувати теоретичні знання з методики на практиці, але припускається неточностей у розкритті окремих методичних положень. Відповідь містить неточності.
0,5	Студент має поверхневі знання з навчальної дисципліни; засвоїв програмовий матеріал із методики організації мовленнєвої та художньо-мовленнєвої діяльності в закладах дошкільної освіти в передбачуваному обсязі; іноді намагається висловити своє ставлення до дискусійних проблем і варіативних програм, хоча й не завжди вміє застосовувати теоретичні знання в конкретних ситуаціях; виявляє розуміння окремих мовознавчих і літературознавчих понять. Відповідь не логічна, часто не обґрунтована.
	<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 60 балів (30 відповідей по 2 бали ДФН) та 60 балів (10 відповідей по 6 балів у першому семестрі; 8 відповідей по 7,5 балів у другому семестрі; 3ФН).</i>

Самостійна (проектна) робота	Критерії оцінювання
5	Студент володіє вміннями й навичками розробляти конспекти бесід, занять, презентації, е-портфолію тощо; творчо підходить до виконання завдань самостійної роботи, демонструє самостійність і оригінальність. Виконує завдання в установлений термін.
4	Студент володіє вміннями й навичками розробляти конспекти бесід, занять, презентації, е-портфолію тощо, водночас подекуди припускається незначних неточностей; творчо підходить до виконання завдань самостійної роботи, демонструє самостійність суджень. Виконує завдання в установлений термін.
3	Студент володіє вміннями й навичками розробляти конспекти бесід, занять, презентації, е-портфолію тощо, хоча і припускається значних методичних помилок; не завжди чітко і зрозуміло позиціонує власну думку. Виконує роботу з порушенням встановленого терміну.
2	Студент поверхнево володіє вміннями й навичками розробляти конспекти бесід, занять, презентації, е-портфолію тощо, водночас припускаються суттєвої кількості методичних помилок; не демонструє навички творчого розв'язання завдань; виконує роботу з порушенням встановленого терміну.
1	Студент має значні труднощі в розробці конспектів занять, презентації, е-портфолію тощо; не демонструє навички творчого розв'язання завдань; виконує роботу з порушенням встановленого терміну.
	<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 24 бали (3 роботи в кожному семестрі по 8 балів, для ДФН і ЗФН).</i>

Контрольна робота	Критерії оцінювання
14-16	Студент виявив глибокі й систематичні знання з дошкільної лінгводидактики; вільно використовує термінологічний апарат мовознавства; здатний до розв'язання теоретико-практичних завдань лінгводидактичної спрямованості; творчо підходить до вирішення практичних завдань; демонструє самостійність і оригінальність суджень, переконливо аргументує їх; виконує контрольну роботу із дотриманням норм і правил сучасної української літературної мови.
11-13	Студент виявив глибокі й систематичні знання з дошкільної лінгводидактики, дає правильні, подекуди не повні визначення теоретико-методичних засад навчальної дисципліни; здатний до розв'язання теоретико-практичних завдань лінгводидактичної спрямованості, водночас подекуди припускається незначних неточностей; творчо підходить до вирішення практичних завдань; демонструє самостійність суджень; уміє доводити свою думку; дотримується норм і правил сучасної української літературної мови.
8-10	Студент виявив достатні знання з дошкільної лінгводидактики, дає правильні, подекуди не повні визначення теоретико-методичних засад навчальної дисципліни; здатний до розв'язання завдань

	лінгводидактичної спрямованості, водночас припускається методичних огріхів; вміє доводити свою думку; у контрольній роботі є поодинокі мовні огріхи.
5-7	Студент засвоїв програмовий матеріал із дошкільної лінгводидактики в передбачуваному обсязі; виявляє розуміння окремих лінгводидактичних понять; демонструє вміння розв'язати теоретико-практичні завдання лінгводидактичної спрямованості, водночас припускається значної кількості помилок; у викладенні матеріалу наявні мовні огріхи.
1-4	Студент виявив слабкі знання з методики організації мовленнєвої та художньо-мовленнєвої діяльності в закладах дошкільної освіти, називаючи окремі лінгводидактичні факти; виявляє нерозуміння лінгводидактичних понять; не вміє висловити свою думку та критичні зауваження до запропонованих чинних програм, методики проведення занять із розвитку мовлення; припускається великої кількості помилок у виконанні практичних завдань; викладає матеріал з наявними неточностями й мовними помилками.
0	Робота не виконувалася.
	<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 16 балів для ДФН і ЗФН</i>

5 семестр

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Практичні заняття	30х2 бали = 60 балів	10х6 балів = 60 балів
Самостійна (проектна) робота	3х8 балів= 24 бали	3х8 балів= 24 бали
Контрольна (письмова) робота	1х16 балів = 16 балів	1х16 балів = 16 балів
Всього	100	100

6 семестр

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Практичні заняття	30х2 бали = 60 балів	8х7,5 балів = 60 балів
Самостійна (проектна) робота	3х8 балів= 24 бали	3х8 балів= 24 бали
Контрольна (письмова) робота	1х16 балів = 16 балів	1х16 балів = 16 балів
Всього	100	100

8. Критерії оцінювання результатів навчання
(5-й семестр)

Змістові модулі / теми		Денна форма		Заочна форма	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	T1	Відповідь на практичному занятті	4	Відповідь на практичному занятті	6
	T2	Відповідь на практичному занятті	8	Відповідь на практичному занятті	-
	T3	Відповідь на практичному занятті	8	Відповідь на практичному занятті	6
		Самостійна (проектна) робота	8	Самостійна (проектна) робота	8
ЗМ 2	T1	Відповідь на практичному занятті	4	Відповідь на практичному занятті	6
	T2	Відповідь на практичному занятті	8	Відповідь на практичному занятті	6
	T3	Відповідь на практичному занятті	8	Відповідь на практичному занятті	12
		Самостійна (проектна) робота	8	Самостійна (проектна) робота	8
ЗМ 3	T1	Відповідь на практичному занятті	4	Відповідь на практичному занятті	6
	T2	Відповідь на практичному занятті	8	Відповідь на практичному занятті	6
	T3	Відповідь на практичному занятті	8	Відповідь на практичному занятті	12
		Самостійна (проектна) робота	8	Самостійна (проектна) робота	8
Контрольна робота			16	Контрольна робота	16
Підсумковий контроль		Іспит	100	Іспит	100
Сума			100		100

(6-й семестр)

Змістові модулі / теми		Денна форма		Заочна форма	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 4	T1	Відповідь на практичному занятті	4	Відповідь на практичному занятті	15
	T2	Відповідь на практичному занятті	8	Відповідь на практичному занятті	7,5
	T3	Відповідь на практичному занятті	8	Відповідь на практичному занятті	7,5
		Самостійна (проектна) робота	8	Самостійна (проектна) робота	8
ЗМ 5	T1	Відповідь на практичному занятті	8	Відповідь на практичному занятті	7,5
	T2	Відповідь на практичному занятті	8	Відповідь на практичному занятті	7,5
	T3	Відповідь на практичному занятті	4	Відповідь на практичному занятті	-
		Самостійна (проектна) робота	8	Самостійна (проектна) робота	8
ЗМ 6	T1	Відповідь на практичному занятті	8	Відповідь на практичному занятті	7,5
	T2	Відповідь на практичному занятті	4	Відповідь на практичному занятті	-
	T3	Відповідь на практичному занятті	8	Відповідь на практичному занятті	7,5
		Самостійна (проектна) робота	8	Самостійна (проектна) робота	8
Контрольна робота			16	Контрольна робота	16
Підсумковий контроль		Іспит	100	Іспит	100
Сума			100		100

9. Засоби навчання

Наочним матеріалом для лекційних занять послужать передусім мультимедійні засоби (комп'ютерні презентації); відеоматеріали (навчальні відео).

На практичних заняттях прислужиться бібліотечних фонд Університету та електронні репозитарії світу.

Під час виконання завдань самостійної роботи доцільним стане використання бібліотечного фонду та енциклопедій, словників, довідників, корисних сайтів для набуття методичних навичок у розробці конспектів занять, різних видів ігор, бесід тощо з навчання дітей рідної мови.

10. Рекомендовані джерела інформації Основна література

1. Базовий компонент дошкільної освіти. Київ, 2021 [Електронний ресурс]. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-na-sajt-ostatochnij.pdf>
2. Бенера В. Є., Маліновська Н. В. Теорія та методика розвитку рідної мови дітей : навч.-метод. посібн. за кредитно-модульною системою організації навчального процесу для студентів напряму підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта». Київ: Видавничий Дім «Слово», 2014. 384 с.
3. Богуш А. М. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку / А. М. Богуш, Н. В. Гавриш, О. В. Саприкіна. Київ: Слово, 2009, 407 с.
4. Богуш А. М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років: монографія. Київ : Слово, 2015. 376 с.
5. Богуш А. М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. Харків: Ранок, 2015. 176 с.
6. Богуш А., Березовська Л. Творче самовираження дошкільників у художньо мовленнєвій діяльності: монографія. Одеса: М.П.Черкасов, 2008. 202 с.
7. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика: підручник для ВНЗ. Київ: Вища школа, 2007. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk/sk727623.pdf>
8. Богуш А. М., Луцан Н. І. Мовленнєво-ігрова діяльність дітей дошкільного віку: мовленнєві ігри, вправи, ситуації. Київ : Слово, 2014.
9. Богуш А. М., Маліновська Н. В. Лінгводидактична спадщина Софії Русової в сучасному дошкільному закладі: монографія. Одеса: ПНЦ АПН України – СВД М. П. Черкасов, 2006. 134 с.
10. Богуш А. М., Маліновська Н. В. Методика розвитку мовлення і навчання рідної мови дітей раннього віку: навч.-метод посіб.: до програми «Оберіг». Київ: Слово, 2016. 388 с.
11. Богуш А., Маліновська Н. Перші кроки грамоти: переддошкільний вік: навч. посіб. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2013. 424 с. URL: http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/9102/3/bogush%2Cmalinovska2013_compressed.pdf
12. Богуш А., Гавриш Н., Котик Т. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах: підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти. Київ: Видавничий дім «Слово», 2006. 304 с.

13. Богуш А., І. Попова. Розвиток образного мовлення дітей старшого дошкільного віку засобами поетичного гумору: навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2014. 200 с.
14. Гавриш Н. В. Розвиток мовленнєвотворчої діяльності в дошкільному віці. Монографія. Донецьк: ТОВ «Лебедь», 2001. 218 с.
15. Дошкільна лінгводидактика: хрестоматія / Укл. А.М. Богуш. Київ : Слово, 2006. 746 с.
16. Дошкільна лінгводидактика: словник-довідник / упоряд. А. М. Богуш, К. Л. Крутій. Запоріжжя: ЛПКС, 2014. 200 с.
17. Огієнко І. Наука про рідномовні обов'язки : рідномовний Катехизис для вчителів, робітників пера, духовенства, адвокатів, учнів і широкого громадянства : факс. вид. Київ : Обереги, 1994. 72 с. (Б-ка рідної мови).
18. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / [Н. В. Гавриш, Т. В. Панасюк, Т. О. Піроженко, О. С. Rogozianskyi, О. Ю. Хартман, А. С. Шевчук]; За заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. Київ : Українська академія дитинства, 2021. 80 с.
19. Піроженко Т. Комунікативно-мовленнєвий розвиток дошкільника. Тернопіль: Мандрівець, 2010. 152 с.
20. Трифонова О.. Формування фонетичної компетенції в дітей 5-го року життя: навчально-методичний посібник. Миколаїв, 2015. 203 с.
21. Трифонова О. Формування мовленнєво-творчої особистості дитини старшого дошкільного віку в комунікативно-мовленнєвій діяльності. *Формування творчої особистості у дітей старшого дошкільного віку в різних видах діяльності*. монографія / О. С. Трифонова, Т. М. Степанова, Т. А. Лісовська та ін. / За заг. ред. д. пед. н., проф. О. С. Трифонові. 2-ге вид., випр. Миколаїв, Іліон, 2021. 248 с. С. 11–46.
22. Трифонова О., Тесленко С. Розвиток мовлення дітей старшого дошкільного віку в художньо-мовленнєвій діяльності: навчально-методичний посібник / За заг. ред. д. пед. н., проф. О. Трифонові. Миколаїв – Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2022. 170 с.
23. Я у світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років / Аксьонова О. П., Аніщук А. М., Артемова Л. В. [та ін.]; наук. кер. О. Л. Кононко. Київ: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2019. 488 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/programy-rozvytku-ditey/programma-ya-y-sviti.pdf>

Допоміжна

1. Абетковий словограй: тавтограми, монофони: навч.-метод. посібник / за заг. ред. автора ідеї, доктора педагогічних наук, проф. Онкович Г. В. Упорядник Наталія Мавдрик. Миколаїв: МОППО, 2018. 138 с.
2. Аніщук А. М. Оптимізація мовленнєвого самовираження старших дошкільників: метод, посіб. Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2008. 63 с.
3. Богданець-Білокаленко Н. І. У барвистому віночку. Хрестоматія. Навч. посіб. для роботи з дітьми у дошкільн. навч. закладах / Упор. Н. І. Богданець-Білокаленко. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2012. 728 с.
4. Богуш А. М., Попова І. І. Весела скарбничка дідуся Сміховика : літературно-художня збірка для читання дітям дошкільного віку. Тернопіль, 2016. 272 с.
5. Вашуленко М. С. Методика навчання української мови в початковій школі. Київ : Літера ЛТД, 2011. 364 с.
6. Калмикова Л. О. Психологія формування мовленнєвої діяльності у дітей дошкільного віку. Київ : Фенікс, 2008. 497 с.

7. Калмикова Л. О. Розвиток мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку: діагностико-розвивальна програма. Переяслав-Хмельницький : ПП «СКД», 2010. 212 с.
8. Калмикова Л. О. Розвиток мовлення дітей старшого дошкільного віку: монографія / Л. О. Калмикова, Н. В. Марченко, С. Д. Дем'яненко, Л. А. Порядченко. Київ: Вид-во «ПП Медведєв», 2007. 304 с.
9. Калуська Л. В. Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку «Соняшник». Вид. 3-тє, доп. Тернопіль : Мандрівець, 2023. 210 с.
URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/doshkilna/programi/2023/15.03.2023/Kompl.prohrama.rozvytku.ditey.doshk.viku.2023-SONYASHNYK.15.03.2023.pdf>
10. Ключек Г. Енергія художнього слова: зб. ст. Кіровоград: Ред.-видавн. від. Кіровоград, держ. пед. ун-ту ім. В. Винниченка, 2007. 448 с.
11. Коцур В. П. Сім'я та родинне виховання у національній етнопедагогічній культурі: зб. наукових статей / голов. ред. В. П. Коцур; Переяслав-Хмельницький держ. педагогічний ун-т ім. Григорія Сковороди. Переяслав-Хмельницький, 2005. 438 с.
12. Крутій К. Л. Конспекти занять із художньо-мовленнєвої діяльності дітей середнього дошкільного віку / К.Л. Крутій, О.П. Кулинич, Н.В. Погрібняк. Запоріжжя : ТОВ «ЛППС» ЛТД, 2009. 164 с.
13. Лохвицька Л., Андрющенко Т. Барвисте життя. Хрестоматія з читання для дітей дошкільного віку. Київ: Видавничий дім «Мандри», 2014. 344 с.
14. Луцан Н. І. Розвиток мовлення дітей в ігровій діяльності : навч-метод. посіб. Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ, 2008. 168 с.
15. Омеляненко А. В. Навчання дітей старшого дошкільного віку складати розповіді-роздуми : монографія. Донецьк: Юго-Восток, 2009. 196 с.
16. Омеляненко А. В. Вчимося складати розповідь-роздум. *Палітра педагога*. 2004. № 3. С. 14-17.
17. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей молодшого дошкільного віку» / Н. В. Гавриш, Т. О. Піроженко, В. В. Рагозіна, О. С. Рогозянський, О. Ю. Хартман. За заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. Київ: Українська академія дитинства, 2020. 72 с.
URL: <https://61.zdo.zhitomir.ua/wp-content/uploads/2021/05/vpevnenyj-start-ii-molodsha-grupa.pdf>
18. Програма освіти дітей раннього та дошкільного віку «Освіта і піклування / Education & Care» / В.А. Воронов, К.В. Ковальчук, Н.В. Піканова, О.Д. Рейпольська, С.О. Сисоєва, К.Ю. Станкевич. – Київ: ФОП В.Б. Ференець, 2021. – 130 с.
URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/doshkilna/programi/2022/09/02/Prohrama.osv.ditey.rannoho.ta.doshkil.viku-OSV.I.PIKLUVANNYA.02.09.2022.pdf>
19. Психологія мовлення і психолінгвістика: навч. посіб. для студентів ВНЗ / Під ред. Л. О. Калмикової. Київ: Переяслав-Хмельницький педагогічний інститут, т-во «Фенікс», 2008. 235 с.
20. Полєвікова О. Б. Особливості дослідження дитячого словника. *Наука і освіта*. Серія: Педагогіка. Одеса, 2011. № 8/ CIV. С. 109-111.
21. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О. І. Білан; за заг.ред. О. В. Низковської. ТОВ «Мандрівець». URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/programy-rozvytku-ditey/Bilan_Programa_Ukrdoshkillja_2017.pdf
22. Рібцун Ю. В. Мовленнєві намистинки для маленької дитинки: від народження до трьох років: навч-метод. посіб. Київ: Літера, 2010. 160 с.
23. Розвиваємо, навчаємо, виховуємо дитину третього року життя: метод. посіб. / Кузьмук Л. І. та ін.; за ред. Т. І. Поніманської. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2013.

24. Сарапулова Є. Складання розповідей у дитсадку і в школі. *Дошкільне виховання*. 2011. № 10. С. 22-24.
25. Сухомлинський В. О. Любов до рідного слова : Хрестоматія : навч. посіб. для пед. навч. закладів I-IV р.а. / упор. і автор вступн. статті Г.М. Федорченко. Переяслав-Хмельницький : ПП «СКД», 2008. 195 с.
26. Сухомлинський В. О. Я розповім вам казку... Філософія для дітей / Уклад. Сухомлинська О. В. Харків : ВД «ШКОЛА», 2018. 576 с.
27. Скарбничка ігор для розумних батьків і кмітливих дітлахів / Упор. К. Крутий, Н. Маковецька. Запоріжжя, 2000.
28. Терещенко І. Народна мудрість дитячими вустами: введення фразеологізмів у мовлення дітей. *Палітра педагога*. 2016. № 1. С.11-13.
29. Трифонова О. С. Педагогічні ідеї Василя Сухомлинського в контексті проблеми мовленнєвої підготовки дитини до навчання в школі. *Педагогічний альманах : зб. наук. пр.* /редкол. : В. В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2021. Вип. 49. С. 10–15. DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi49.242>
30. Трифонова О. С. Культурологічний підхід до виховання основ патріотизму дітей старшого дошкільного віку. *Перспективи та інновації науки*. Серія «Педагогіка». № 15 (33). 2023. С. 525–533. DOI [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-15\(33\)-525-533](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-15(33)-525-533)
31. Трифонова О. С. Науково-методична спадщина Алли Богуш у контексті інноваційного освітнього простору українського дошкілля. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. Серія: Педагогічні науки. Вип. 56, 2024. С. 106–112. DOI <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2024-3-56-106-112>
32. Трифонова, О. С. Педагогічне коригування мовлення дітей середнього дошкільного віку в комунікативно-ігровій діяльності. *Наукові інновації та передові технології*. 2025. № 4 (44). С. 1471–1479. DOI <https://eir.nuos.edu.ua/handle/123456789/10076>
33. Трифонова О., Тесленко С. Національно-патріотичне виховання дітей старшого дошкільного віку в художньо-мовленнєвій діяльності : монографія / / За заг. ред. д. пед. н., проф. О. Трифонові. Миколаїв, 2021. 232 с.
34. Фесюкова Л. Б. Розвиток уяви і мовлення у дітей 4-7 років. Харків: Веста: ТОВ Вид-во «Ранок», 2007. 128 с.
35. Формування творчої особистості старшого дошкільника в різних видах діяльності : монографія / О. С. Трифонова, Т. М. Степанова, Т. А. Лісовська та ін. / За заг. ред. д. пед. н., проф. О. С. Трифонові. Миколаїв: ФОП Швець В. Д., 2019. 260 с.

Інформаційні ресурси

1. Журнал «Джміль». Електронний каталог. URL: <http://lib.vippo.org.ua/periodyka.php?book=9209>
2. Дитячий сайт Казкар. URL: https://x.com/kazkar_at
3. Казка.укр - Дитячі книги з малюнками українською [Електронний ресурс]. URL : <https://surli.cc/byshnv>
4. Літературний сайт Ігоря Січовика (Дитячі вірші, ігри, оповідання, казки, загадки, скороговки, каламбури, дражнилки. Повісті. Сатира та гумор) [Електронний ресурс]. URL: <https://surl.li/jtmoub>
5. Національна бібліотека України для дітей. URL: <http://www.chl.kiev.ua/>